

Revideret samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14.-15. juni 2010

8. Iran

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret udgave af samlenotat forud for rådsmødet (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 14. – 15. juni 2010. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram.

2. Baggrund

Styret har i forbindelse med urolighederne efter præsidentvalget den 12. juni 2009 strammet grebet om oppositionsbevægelsen, bl.a. har mobil og internet været nede i lange perioder, og man har forsøgt at jamme satellitkanaler. Styret har desuden anholdt mange kritiske journalister, menneskerettighedsforkæmpere og repræsentanter for oppositionsbevægelsen, samt forsøgt at lægge yderligere pres på Mir-Hussein Mousavi og Mehdi Karroubi og kredsen omkring dem. Den 4. januar 2010 offentliggjorde det iranske Efterretningsministerium en liste over 60 amerikanske og europæiske universiteter og tænketanke, som det nu er ulovligt for iranere at samarbejde eller indgå kontrakter med. Derved gøres det i stigende grad mere risikofyldt for personer fra oppositionsbevægelsen og for den almindelige iraner at have kontakter eller relationer med omverdenen.

Menneskerettighedssituationen er fortsat meget bekymrende. Der sker en uforholdsmæssig og hyppig brug af magt overfor demonstranter, udbredt brug af henrettelser (bl.a. af mindreårige), uretmæssige anholdelser, mishandling af arrestanter, krænkelser af mediefolk samt generel intimidering af kritiske røster fra civilsamfundet. EU har ved flere lejligheder fordømt den udbredte brug af vold fra myndighedernes side.

I spørgsmålet om Irans atomprogram lever landet fortsat ikke op til sine internationale forpligtelser i forhold til flere FN og IAEA resolutioner.

Præsident Ahmadinejad annoncerede i forbindelse med revolutionsdagen den 11. februar 2010, at Iran nu var atommagt med henvisning til, at man havde foretaget forøget berigning af uran til ca. 20%. IAEA udsendte den 18. februar 2010 en ny rapport om Iran. Heri bekræfter IAEA præsident Ahmadinejads udmelding. Rapporten er stærk i sin kritik af manglende samarbejde, herunder om levering af information og overholdelse af sine forpligtelser overfor IAEA. Endelig udtrykker rapporten bekymring over militærets involvering i forskning og i projekter med en mulig relation til atomprogrammet.

Efter flere ugers forhandlinger fremlagde USA på vegne af EU3+3-kredsen den 18. maj 2010 et udkast til ny FN- sikkerhedsrådsresolution med sanktioner rettet mod Iran. Dermed er EU3+3-landene enige om, at det internationale pres på det iranske styre må forøges på grund af Irans

overtrædelser af flere FN-resolutioner. Nu vil resolutionsudkastet skulle forhandles med de ikke-permanente medlemmer af sikkerhedsrådet. Det er forventningen, at disse forhandlinger vil kunne afsluttes snarligt. Formålet med en resolution er at engagere Iran i forhandlinger om landets atomprogram ved at gøre det klart for det iranske styre, at der er betydelige omkostninger forbundet med fortsat at afvise reelle forhandlinger om atomprogrammet.

Parallelt hermed har Iran, Brasilien og Tyrkiet den 17. maj 2010 udarbejdet en fælles erklæring om forslag til en aftale om udveksling af lavt beriget iransk uran med højt beriget uran til brug i Teherans Universitets forsøgsreaktor. Aftalen er et mæglingsforsøg på at bringe de tidligere forhandlinger fra oktober videre. I opfølgning heraf har Iran den 27. maj 2010 sendt brev til IAEA-generaldirektør Amano, hvor man præsenterer forslaget. Forslaget vil skulle godkendes af aftalens øvrige parter Rusland, USA og Frankrig for at træde i kraft. Det er imidlertid usikkert om forslaget vil kunne godkendes, idet grundlaget for at indgå en aftale på samme præmisser som i 2009 er væk. Iran har i det sidste halve år skærpet sin overtrædelse af internationale forpligtelser ved at forøge graden af uranberigning, samt har udbygget sin beholdning af lavt beriget uran. Forslaget har dermed ikke den tillidsskabende effekt, som oprindeligt var hensigten med forslaget. Desuden vedrører forslaget ikke direkte sagen om Irans atomprogram og løser dermed ikke Irans manglende overholdelse af sine internationale forpligtelser.

EU har løbende understreget ønsket om at engagere Iran, herunder i spørgsmålet om Irans atomprogram. Der er enighed om, at man for at bringe Iran tilbage til forhandlingsbordet må være parat til at vedtage EU-sanktioner, som kan understøtte og udbygge sanktioner vedtaget i FN.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram, herunder muligheden for sanktioner i FN-regi.

På rådsmødet den 14. – 15. juni 2010 tages der muligvis en principbeslutning om, hvilke områder EU – udover gennemførelsen af FN-sanktioner – vil skulle supplere med. Det er endnu usikkert, hvilke områder de eventuelle EU-sanktioner vil dække, men de vil muligvis gå videre end FN-sanktionerne.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Sanktioner over for Iran vil kunne få konsekvenser for dansk samhandel med Iran inden for de berørte områder, som eventuelle EU-sanktioner vil berøre.

9. Høring

Sagen ventes ikke sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

I atomsagen er Regeringens målsætning en fuldstændig og verificerbar iransk efterlevelse af IAEA's og Sikkerhedsrådets vedtagelser, herunder garanti for det iranske atomprograms udelukkende civile karakter. Der bakkes fra dansk side fuldt op om Obama-administrationens tilgang og EU3+3 kredsens arbejde for at afprøve alle muligheder i forhandlingssporet. Samtidig støttes, at det multilaterale pres over for Iran fastholdes; tiltag vedtaget i FN er førsteprioritet, men man er rede til at støtte EU-sanktioner i et forsøg på at fremme mulighederne i forhandlingssporet.

Fra dansk side lægges der vægt på, at EU fortsætter en fælles konsekvent og fast linje i forhold til Iran, herunder på menneskerettighedsområdet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel enighed om EU's overordnede politik om at støtte gennemførelsen af sanktioner vedtaget i FN, samt at EU følger op med ledsagende foranstaltninger. Der vil kunne vise sig divergerende holdninger til, hvilke konkrete sektorer EU-sanktioner bør omfatte.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 7. maj 2010.